

VKEde 2019. AASTA TULEMUSTABEL INTELLEKTUAALOMANDI VALDKONNAS

Kommenteeritud kokkuvõte

VKEDE 2019. AASTA TULEMUSTABEL INTELLEKTUAALOMANDI VALDKONNAS

Tellija:

Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Amet (EUIPO)

Koostaja: KPMG Spain

Oktoober 2019

Kommenteeritud kokkuvõte

VKEde 2019. AASTA TULEMUSTABEL
INTELLEKTUAALOMANDI VALDKONNAS

Euroopa Liidu eesmärkide saavutamiseks on vaja tugevat ja stabiilset majandust. ELis tagavad töökohtade loomise ja majanduskasvu eelkõige väikesed ja kesksuured ettevõtted (VKE).

VKEde tähtsus ELi majanduses on suur. ELi VKEde 2017.–2018. aasta aruandest⁽¹⁾ ilmneb, et VKEdes töötab kaks kolmandikku töötajaid ja need ettevõtted annavad 57% ELis toodetavast lisaväärtusest. Kauem kui 5 aastat tegutseb siiski hinnanguliselt vaid 30–60% VKEdest. ELi majanduse huvides tuleb VKEsid algusaastatel toetada ning innovatsioon on üks peamisi tegureid, mis aitab ettevõtetel püsida ja kasvada.

Innovatsioon aitab ettevõtetel püsida ja kasvada ning võtta tööle uusi töötajaid, mis omakorda laiendab ja tugevdab ELi majandust. Seega tuleb komisjoni edendatava nutika ja kestliku majanduskasvu toetamiseks hoogustada VKEdes innovatsiooni.

Innovatsiooni edendamisel on oluline intellektuaalomand, mis pakub neile, kes on investeerinud uuendustegevusse aega, tööd ja raha, mehhanismi, millega innovatsiooni kaitsta ja sellest kasu saada.

EUIPO ja Euroopa Patendiameti (EPO) ühisprojektist „Suure kasvupotentsiaaliga ettevõtted ja intellektuaalomandiõigused“⁽²⁾ selgub, et registreeritud intellektuaalomandiõigustega VKEdel on 21% suurem tõenäosus õiguste registreerimise järel kasvada ja 10% suurem tõenäosus saada suure kasvupotentsiaaliga ettevõtteks. Intellektuaalomandiõiguste kogumitega ettevõtete kasvupotentsiaal on veel suurem.

EUIPO avaldas 2016. aastal esimese VKEde intellektuaalomandi tulemustabeli, milles oli ülevaade põhjustest, miks VKEd intellektuaalomandiõigusi registreerivad või mitte, ja nende õigustega seotud probleemidest. Uuringut tsiteeriti mitmes riikide ja ELi tasandi poliitikadokumendis, sealhulgas Euroopa Komisjoni talituste töödokumendis „Intellektuaalomandi andmine VKEde teenistusse innovatsiooni ja kasvu edendamiseks“⁽³⁾.

Intellektuaalomandiga seotud õigusrikkumiste Euroopa vaatluskeskus tellis oma põhiuuringute 3-aastase ajakohastamistsükli raames KPMG-lt 2019. aastal uue uuringu, et uurida VKEd suhtumist intellektuaalomandiõigustesse. Uuringu eesmärk on anda parem ülevaade sellest, kuidas ELi VKEd tajuvad ja kasutavad intellektuaalomandiõigusi. Uuring annab otsustajatele uuendatud ja asjakohase tõendibaasi, millega nad saavad kavandada intellektuaalomandiõiguste parema teadvustamise ja kasutamise meetmeid.

⁽¹⁾ [ELi VKEde 2016.–2017. aasta aruanne](#)

⁽²⁾ [Suure kasvupotentsiaaliga ettevõtted ja intellektuaalomandiõigused](#)

⁽³⁾ [Euroopa Komisjoni talituste töödokument „Intellektuaalomandi andmine VKEde teenistusse innovatsiooni ja kasvu edendamiseks“](#)

EUIPO koostas Eurostati andmete põhjal EL 28 liikmesriikide VKEde representatiivse kihtvalimi. Valimis on intellektuaalomandiõiguste omanikest VKEde üldelanikkonnaga võrreldes ülesindatud (intellektuaalomandiõiguste omanikke on ligikaudu 50%), et saada piisavalt vastuseid intellektuaalomandiõiguste registreerimisega seotud küsimustele.

Kokku küsitleti 8349 VKEde ning esindatud olid paljud sektorid, eri suurusega ettevõtted ja eri riigid. Enamikus aruande analüüsides on VKEde jagatud kahte alarühma: intellektuaalomandiõigustega (4401) ja intellektuaalomandiõigusteta ettevõtted (3948).

Nagu VKEde 2016. aasta tulemustabelit koostades, küsitleti ka seekord ettevõtteid telefoni teel ja nad said küsimustikku soovi korral veebis edasi täita. Küsimustik oli 23 ELi keeles ning telefonivestlus toimus VKE valitud keeles.

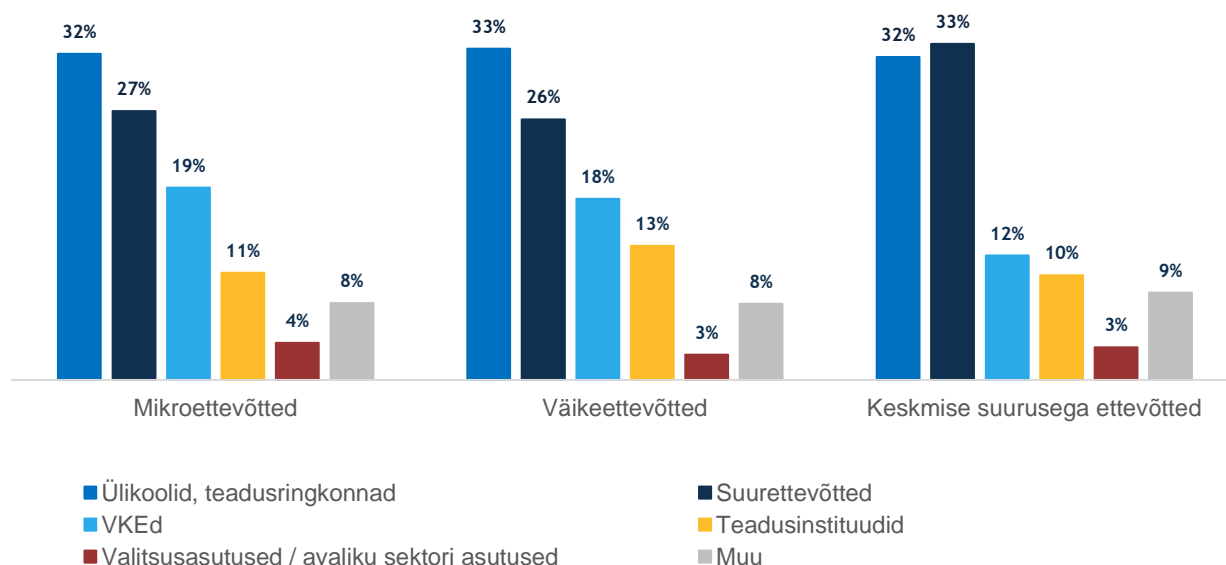
Peamised tulemused

Innovatsioon – tajumine ja tegelikkus

Innovatsioonil on majanduskasvus oluline osa ning enamik VKEsid (58%) väidab end olevat innovatiivne. Intellektuaalomandiõiguste omanikud on tõenäoliselt innovatiivsemad: innovatiivsust rõhutab 73% intellektuaalomandiõigustega ja 42% intellektuaalomandiõigusteta ettevõtetest. Innovatsioon avaldub valdavalt uute toodete arendamises: selles valdkonnas on innovatiivsed 63% intellektuaalomandiõigustega ja 31% intellektuaalomandiõigusteta ettevõtetest.

Peale selle teevad intellektuaalomandiõigustega ettevõtted intellektuaalomandiõigusteta ettevõtetest ligi kaks korda tõenäolisemalt uute innovatsioonide valdkonnas koostööd teiste organisatsioonidega. Ülikoolid ja teadusringkonnad on intellektuaalomandiõiguste omanike levinuimad koostööpartnerid ning on kaasatud umbes kolmandikul (32%) juhtudest. Intellektuaalomandiõigusteta ettevõtted eelistavad teha koostööd suurettevõtetega (34%).

Intellektuaalomandiõiguste omanike koostööpartnerid ettevõtte suuruse järgi

Intellektuaalomandiõiguste omanike koostööprojektidest ligi pool (46%) pöördub intellektuaalomandiõiguste registreerimisega ning nad on 76% juhtudest õiguste omanikud või kaasomanikud. Selle rühma arvates on kaubamärgid kõige tähtsam intellektuaalomandiõigus: 58% väidab, et kaubamärgid on suure tähtsusega, sest kaitsevad nende suutlikkust saada innovatsioonitegevusega konkurentsieelis.

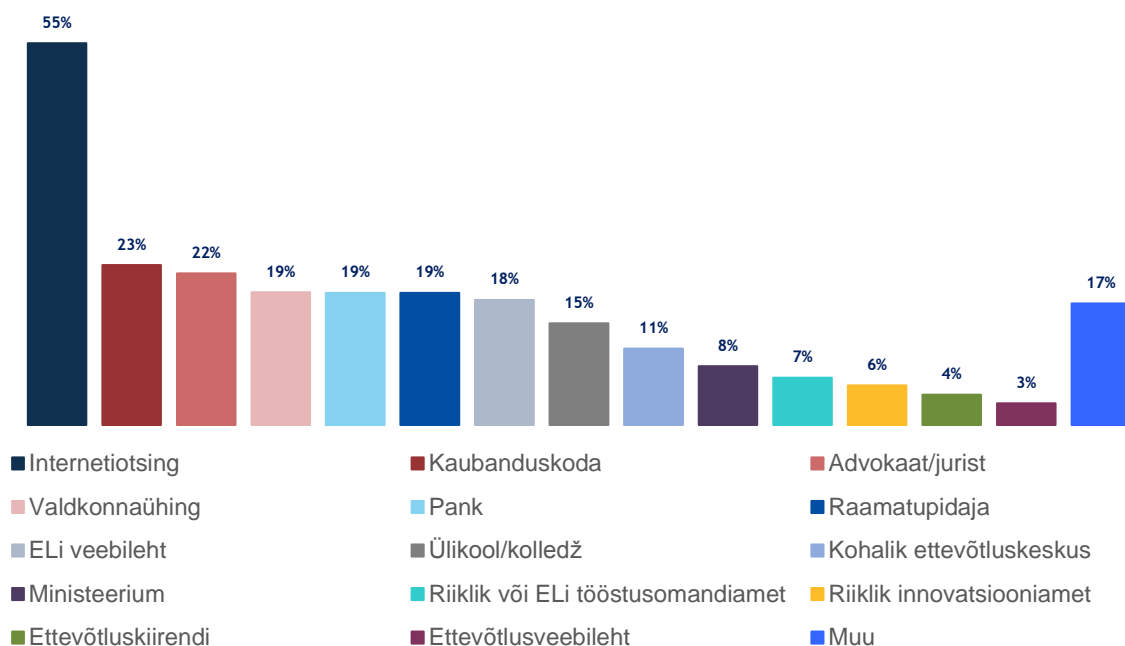
Kaitsemeetmete olulisus intellektuaalomandiõiguste omanike arvates (2016–2019)

INTELLEKTUAALOMANDIÕIGUSED	2019	2016
Kaubamärk	58%	38%
Patent	32%	16%
Autoriõigus	21%	16%
Disainilahendus	24%	22%
Geograafiline tähis	12%	14%
Sordikaitse	7%	2%
Pooljuhttoodete topoloogia	6%	1%
Kasulik mudel	11%	7%

Teadmised ja teabeallikad intellektuaalomandiõiguste kohta

Ettevõtete toetamiseks on olemas paljud teabeallikad, kuid VKEd ei tea alati, kust teavet otsida. Intellektuaalomandiõiguste omanikud otsivad ettevõtte arendamiseks kõige sagedamini teavet internetist – nii teeb selles rühmas 55 %. Teised levinuimad allikad on eksperdid, näiteks kaubanduskojad (23%) ja õigusnõustajad (22%).

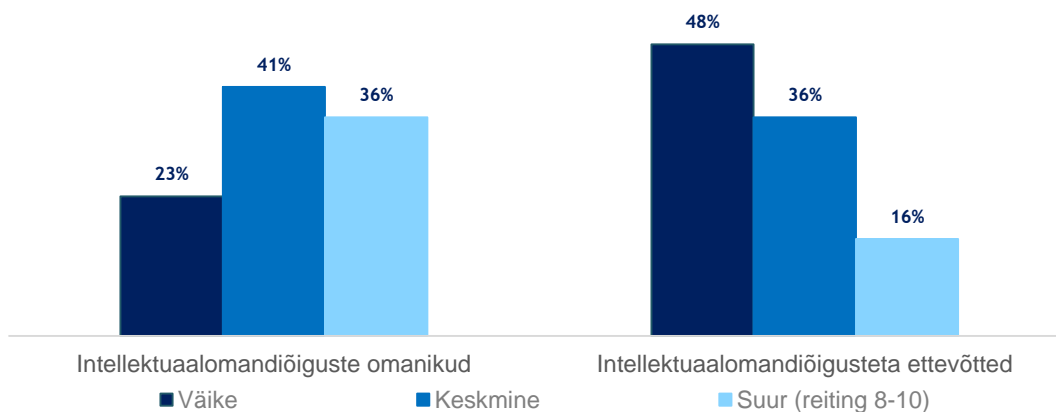
Intellektuaalomandiõiguste omanike kasutatavad teabeallikad ettevõtte arendamisel

Intellektuaalomandiõiguste registreerimise teavet otsides küsivad intellektuaalomandiõiguste omanikud kõige tõenäolisemalt abi juristidelt (50%). Vaid 19% intellektuaalomandiõigusteta ettevõtetest otsis teavet enne, kui tegi otsuse õigusi mitte registreerida. Eelistatuim teabeallikas oli internet: seda meetodit kasutas 26% abiotsijatest.

Intellektuaalomandit kasutamiseks tuleb kõigepealt selgeks teha, mis on intellektuaalomand ja kuidas see mõjutab äritegevust. Nagu arvata, tunnevad intellektuaalomandit paremini intellektuaalomandiõigustega VKEd kui intellektuaalomandiõigusteta VKEd: intellektuaalomandiõigusi tunnevad mõõdukalt kuni väga hästi 77% intellektuaalomandiõigustega ja 52% intellektuaalomandiõigusteta ettevõtetest.

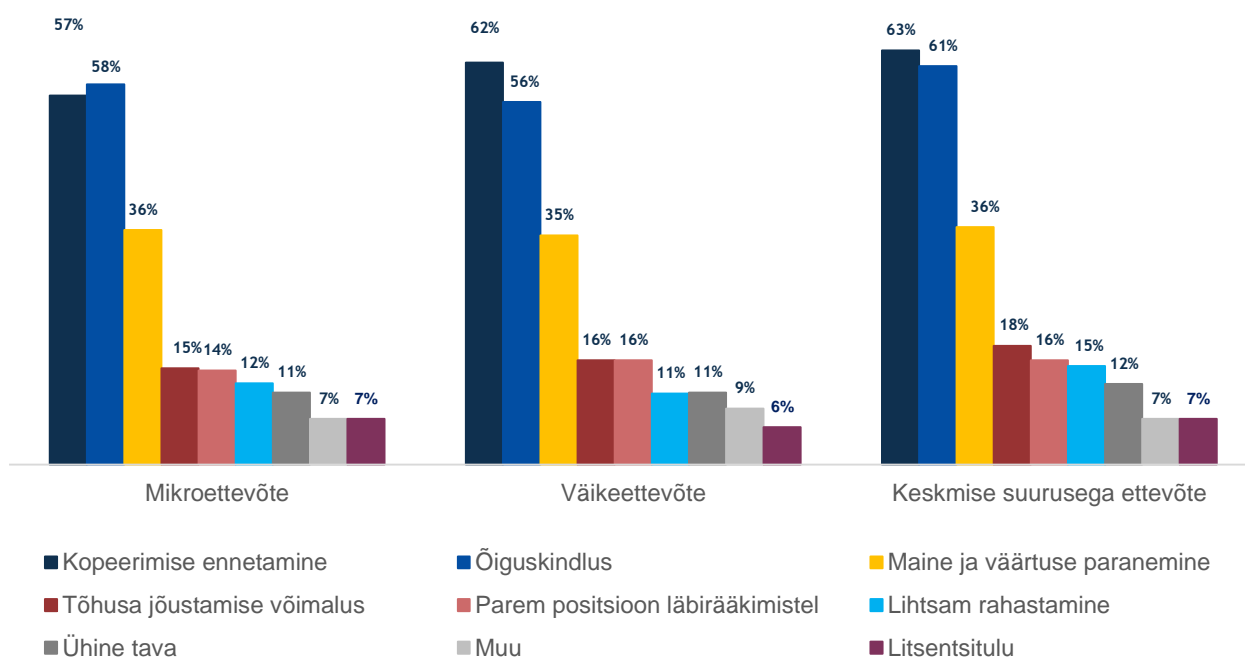
Intellektuaalomandiõiguste tundmine ettevõtte liigi järgi

Intellektuaalomandiõiguste registreerimise põhjused ja mõju

Intellektuaalomandiõiguste suurema kasutamise üks põhitegureid on nendega kaasnevate eeliste parem mõistmine. Intellektuaalomandiõiguste omanikest VKEd märkisid õiguste registreerimise peapõhjuseks kopeerimise ennetamist (59 %), õiguskindluse suurendamist (58 %) ning ettevõtte paremat mainet ja väärtust (36 %). VKEde suuruse põhises analüüsis on järjestus sama, kuigi mikroettevõtted tähtsustavad õiguskindlust rohkem kui kopeerimise ennetamist.

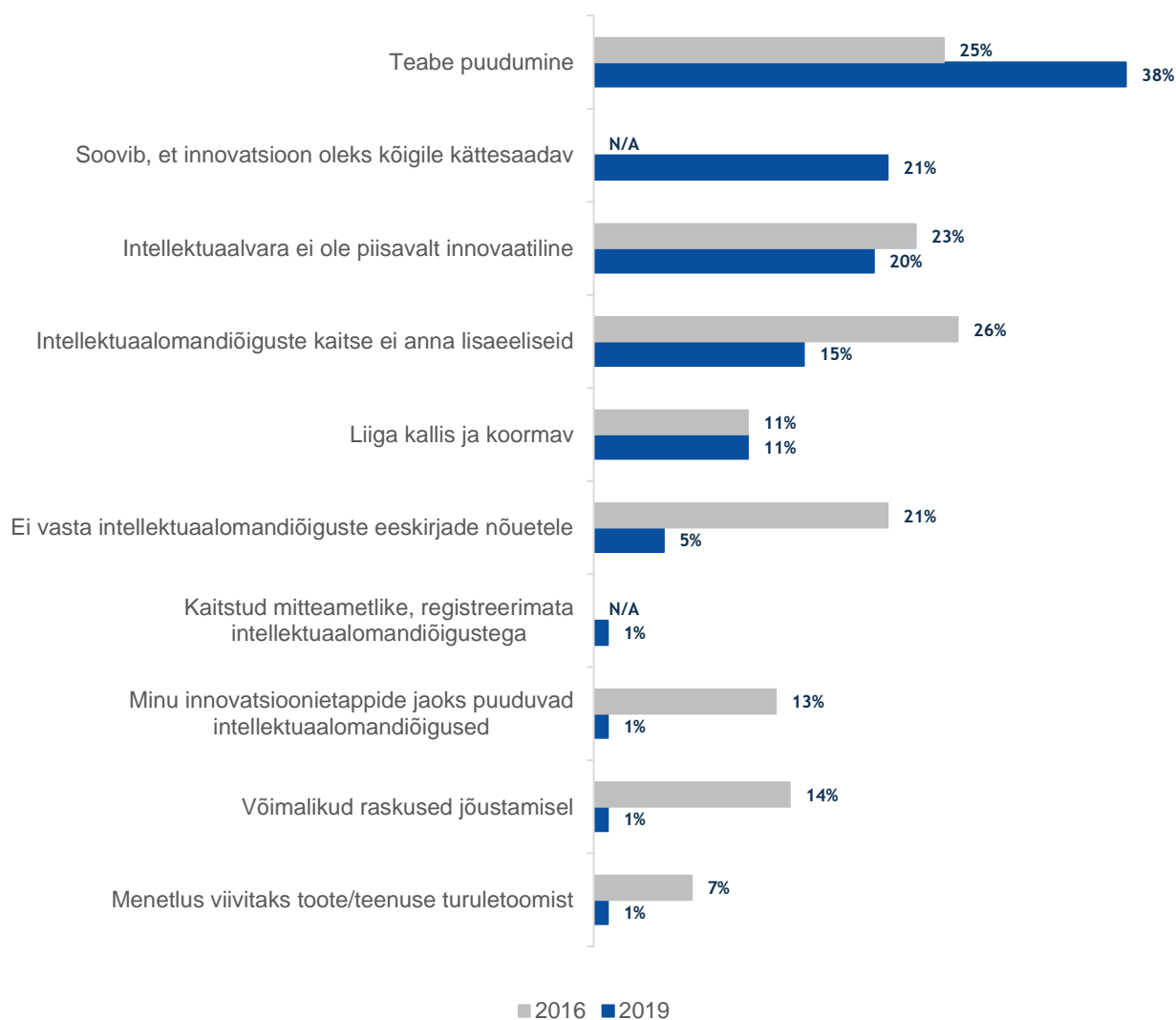
Intellektuaalomandiõiguste registreerimise peapõhjused ettevõtte suuruse järgi

Pärast registreerimise täheldas 54% omanikest positiivset mõju. Mõju avaldus peamiselt paremas maines (52%), käibes (39%) ja juurdepääsus uutele turgudele (37%). Ainult 1% intellektuaalomandiõiguste omanikest koges negatiivset mõju ning neist 53 % märkis registreerimisega kaasnevat liigset aja- ja rahakulu. See ei olnud aga enamiku arvamus: 61% intellektuaalomandiõiguste omanikest teatas, et õiguste registreerimisel ei esinenud raskusi.

Intellektuaalomandiõigusi mitteregistreerinud ettevõtted märkisid peapõhjusena, et ei tunne intellektuaalomandiõigusi ega nende eeliseid. Selle põhjuse esitanute osakaal kasvas 25%-lt (2016) 38%-le (2019). 61% mitteregistreerinutest kaaluks registreerimist, kui nad tunneksid intellektuaalomandiõigusi paremini. Sageduselt teine mitteregistreerimise põhjus 2019. aastal oli altruistlikum – 21% VKEdest soovis, et nende innovatsiooni saaks vabalt kasutada.

Intellektuaalomandiõiguste mitteregistreerimise peapõhjused intellektuaalomandiõigusteta ettevõtetes

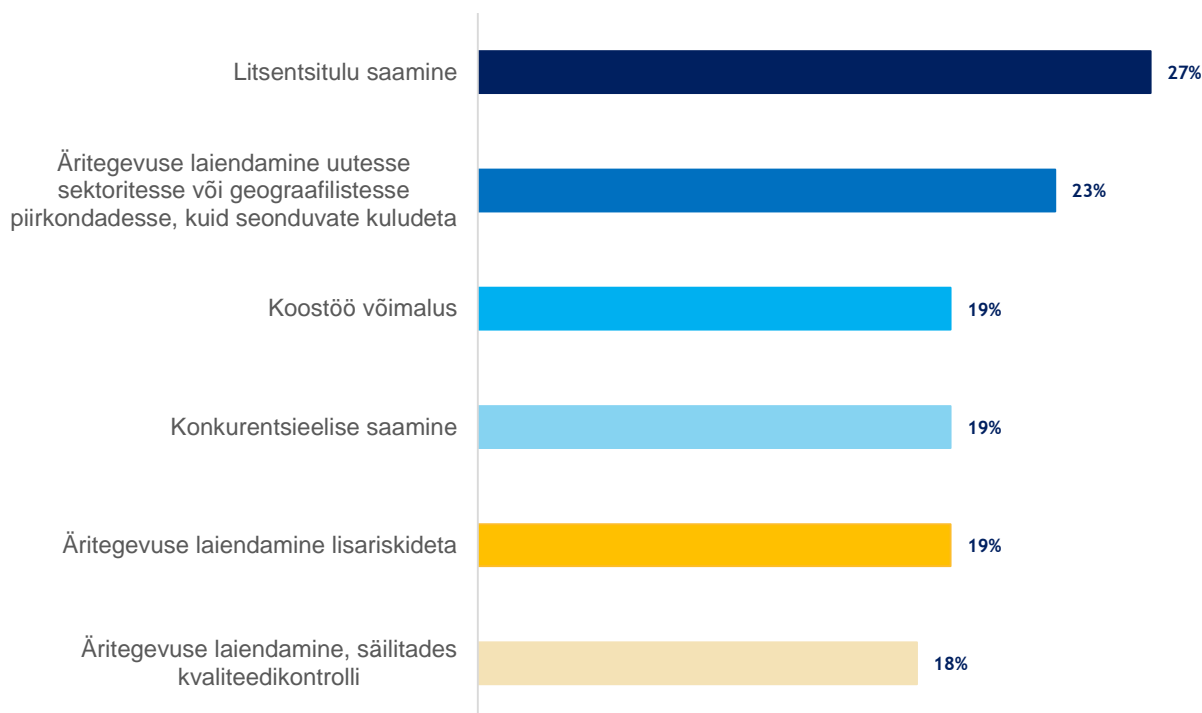
Innovatsiooni tulundamine

VKEde tajuvad intellektuaalomandiõigusi sageli rohkem kulu kui investeringuna, sest nende lisaväärtust tihti ei mõisteta. Oma immateriaalset vara on lasknud hinnata ainult 25% intellektuaalomandiõigustega kesksuurtest ettevõtetest ja ainult 20% intellektuaalomandiõigustega väike- ja mikroettevõtetest.

Üldine teadmatus, kuidas maksimeerida intellektuaalomandiõiguste potentsiaali, kajastub ka nende VKEde arvus, kes on taotlenud rahastamist oma immateriaalse vara arvelt. Ehkki ligipääs rahastusele on üks VKEde põhiprobleeme, on vaid 13% intellektuaalomandiõiguste omanikest taotlenud rahastamist oma immateriaalse vara arvelt. Positiivsest küljest tuleb märkida, et 9%-l see ka õnnestus.

Turustamise valdkonnas on 24% küsitletud intellektuaalomandiõiguste omanikest allkirjastanud intellektuaalomandiõigusi hõlmava litsentsi ja neist 71% on litsentsinud intellektuaalomandiõigusi teistele organisatsioonidele. Peamised põhjused olid lisatulu saamine (27%) ning äritegevuse laiendamine uutesse sektoritesse ja geograafilistesse piirkondadesse lisakuludeta (23%).

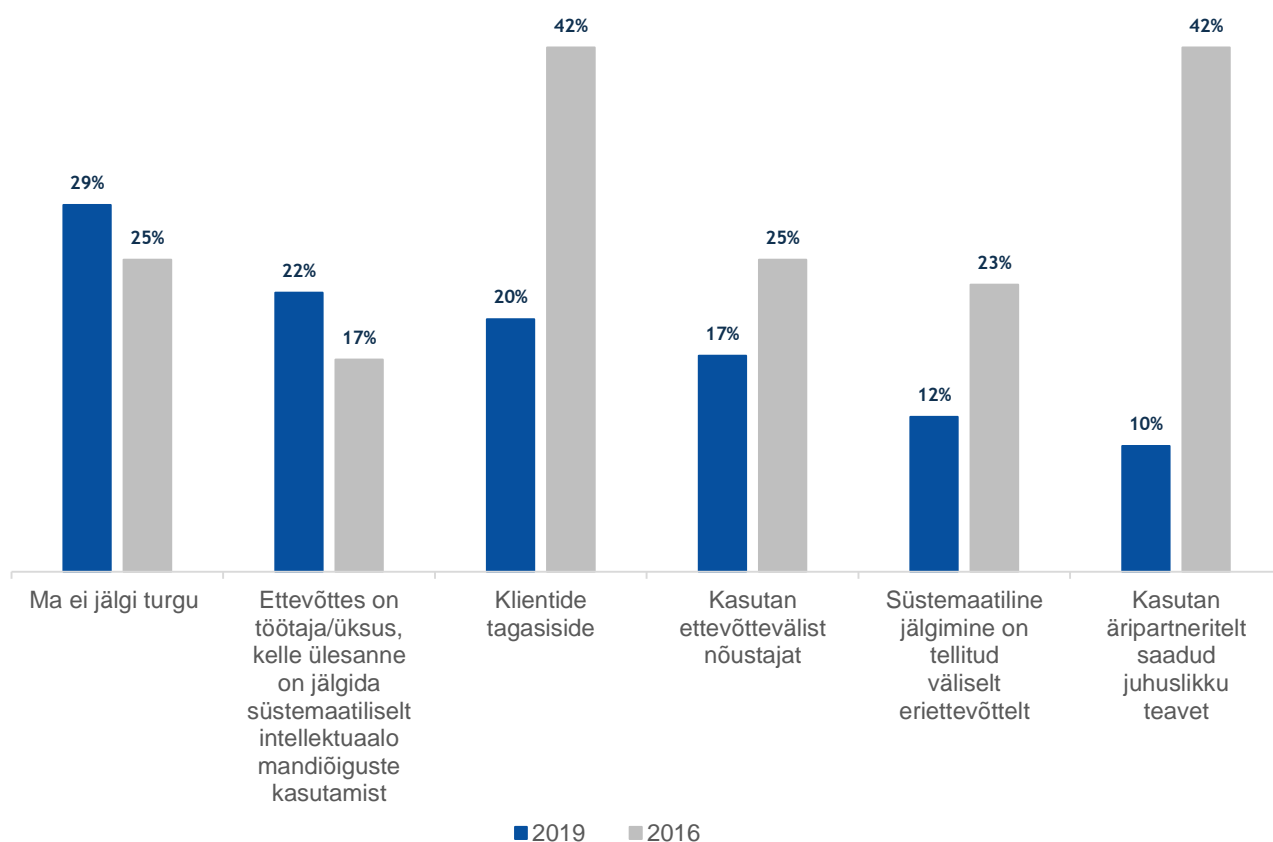
Intellektuaalomandiõiguste omanike kuus peamist põhjust õiguste litsentsimiseks

Jõustamine

Registreeritud intellektuaalomandiõiguste rikkumine võib põhjustada VKEdele probleeme. Ligikaudu 55% intellektuaalomandiõiguste omanikest märgib, et järgmisel aastal ohustab nende intellektuaalomandiõigusi enim kopeerimine konkurentide poolt. 29% intellektuaalomandiõiguste omanikest ei jälgi siiski turgu võimalike intellektuaalomandiõiguste rikkumiste suhtes. Ettevõtetes, kes rikkumisi jälgivad, teeb seda kas töötaja/üksus, kes jälgib intellektuaalomandiõiguste kasutamist (22%), või tuginetakse klientide tagasisidele (20%).

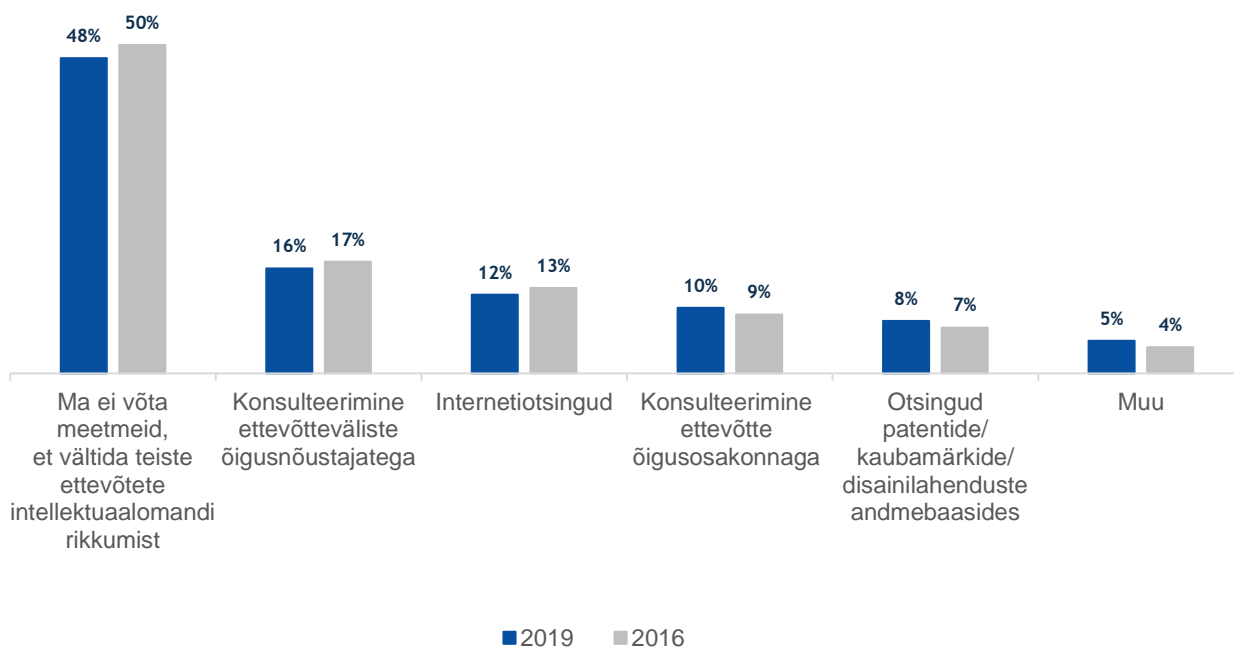
VKEde võetud meetmed intellektuaalomandiõiguste rikkumise jälgimiseks (2016–2019)

Viimasel kolmel aastal intellektuaalomandiõiguste rikkumist kogunud VKEde osakaal vähenes 31%-lt (2016) 24%-le (2019). Kõige rohkem rikuti kaubamärkide (48%) ja patentidega (24%) seotud õigusi. Intellektuaalomandiõiguse rikkumise tavalisim mõju oli väiksem käive (33%) ja mainekahju (27%).

Rikkumine võib põhjustada suurt kahju, mistõttu tekitab muret, et ligikaudu pool (48%) VKEdest ei ole veel võtnud meetmeid teiste ettevõtete intellektuaalomandiõiguste rikkumise vältimiseks. Meetmeid võtnud ettevõtetes kasutati enim õigusnõunikega konsulteerimist (16%) ja veebiotsingut (12%).

VKEde võetud meetmed teiste ettevõtete intellektuaalomandiõiguste rikkumise vältimiseks

Uuringus tuuakse esile, et väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete (VKEde) jaoks on intellektuaalomandiõiguste registreerimisel peamine takistus vähesed teadmised intellektuaalomandi ja selle kohta, mis eeliseid see pakub äritegevusele. Paljud on äritegevust toetavale teabele avatud, kuid siiski tuleb suurendada teadlikkust intellektuaalomandiõiguste eeliste kohta.

Et veelgi edendada VKEde kasvu selles keskkonnas, peaksid intellektuaalomandiõiguste alast teadlikkust suurendavad sõnumid näitama VKEdele intellektuaalomandi võimalikku soodsat mõju äritegevusele. Neid sõnumeid tuleb levitada kohtades ja kanalites, mida VKEde kasutavad. Uuring näitab, et need kanalid erinevad sageli intellektuaalomandiõiguste omanikel ja mitteomanikel ning samuti riigiti. Seetõttu on teadlikkuse suurendamisel vaja kohandatud lähenemist.

2019 VKEde TULEMUSTABEL INTELLEKTUAALOMANDI VALDKONNAS

Kommenteeritud kokkuvõte

Oktoober 2019